

Position Paper: Visie met onderbouwing voor beroepsprofiel

Kwaliteit en lerend vermogen aanjagen

De maatschappij doet een continu beroep op de waarde die de accountant vanuit diverse rollen toevoegt in het economisch en maatschappelijk verkeer. In het recente verleden nog na de coronacrisis via NOW, TVL, TOZO of TOGS. Op dit moment met nadruk op thema's als fraude en continuïteit van ondernemingen, en in de nabije toekomst op onderwerpen als duurzaamheid (CSRD), verdergaande digitalisering (AI) en cybersecurity, en andere vormen van betrouwbaarheid. Overall wordt er van accountants met name 'kwaliteit' gevraagd.

SRA ziet het als haar missie om de kwaliteit en het lerend vermogen in het beroep/de sector aan te jagen. Dat doen we bij vele onderwerpen, en juist ook als het gaat om de aantrekkelijkheid van het beroep en van de opleiding voor huidige en toekomstige accountants, en factoren die daar invloed op hebben.

Alhoewel het zeer belangrijk is om oog te hebben voor die factoren - we noemen een overvolle opleiding, te gedetailleerde eindtermen, cultuur, gedrag en werkdruk binnen kantoren, demografische ontwikkelingen, krappe arbeidsmarkt, in- en uitstroom opleidingen en beroep, toenemende druk van wet- en regelgeving -, blijft overeind staan dat van accountants wordt verwacht dat zij betrouwbare kwaliteit leveren in heel de keten. Daaraan mag niet worden getornd.

Dan geldt wat SRA betreft: Noblesse oblige. Willen huidige en toekomstige accountants relevant zijn en blijven, dan mogen we in de uitwerking van het beroepsprofiel, eindtermen en opleidingen geen concessies doen aan de kwaliteit van werk en toegevoegde waarde van de accountant.

De waarde van de accountant

De kern van het accountantsberoep is het waarborgen van de kwaliteit van (niet-)financiële informatie over alle typen ondernemingen, organisaties en instellingen. Accountants dragen in allerlei rollen bij aan het vertrouwen in de economie. Niet alleen de (wettelijke) controle van jaarrekeningen is hierbij relevant. Ook de andere bijdragen die zij leveren aan de schakels van de (financiële) verantwoordingsketen zijn belangrijk in het economisch verkeer.¹

Uitgaande van de kern van het accountantsberoep vindt SRA het van belang om bij de herijking van het beroepsprofiel aan te sluiten bij de behoeften in markt en maatschappij, daarbij rekening houdend met huidige en toekomstige trends en ontwikkelingen. Hiermee zorgen we ervoor dat de waarde die de accountant toevoegt vanuit diverse rollen toekomstbestendig is en relevant blijft (voor werkgevers, markt en maatschappij): in balans met de toekomst.

Het fundament voor de waarde van de accountant ligt besloten in de kenmerken die een accountant nodig heeft voor de brede uitoefening van het beroep. Dat 'DNA van de accountant' definieert tegelijkertijd ook de relevantie van de accountant: wat heeft de accountant ten minste nodig in zijn gereedschapskist om relevant, aantrekkelijk en van waarde te zijn voor potentiële werkgevers, opdrachtgevers en hun stakeholders en voor het economisch en maatschappelijk verkeer?

Het DNA van de accountant

Van alle accountants wordt maatschappelijk verwacht dat zij voldoende controlevaardigheden hebben. In de basis certificeert de accountant informatie en voegt de accountant in allerlei rollen en bij allerlei opdrachten betrouwbaarheid toe. Daar steunt de maatschappij nu ook op. Sterker nog, de vraag om vanuit kwaliteit duurzaam bij te dragen aan succesvol ondernemerschap, aan het waarborgen van de kwaliteit van (niet-)financiële informatie, en aan het algehele vertrouwen van het maatschappelijk verkeer wordt alleen maar groter.

¹ Verordening op de beroepsprofielen, NBA

Het maatschappelijk belang en de wettelijke status/bescherming is niet alleen gelegen in de producten die behoren bij wettelijk controleplichtige ondernemingen en accountants die hen controleren. Het kan niet zo zijn dat het werk- en denkniveau dat behoort bij de certificerende bevoegdheid niet van toepassing zou zijn op andere controles of opdrachten die de accountant verricht, in de veronderstelling dat deze opdrachten -we noemen de vrijwillige controle- niet complex zijn of geen waarde toevoegen.

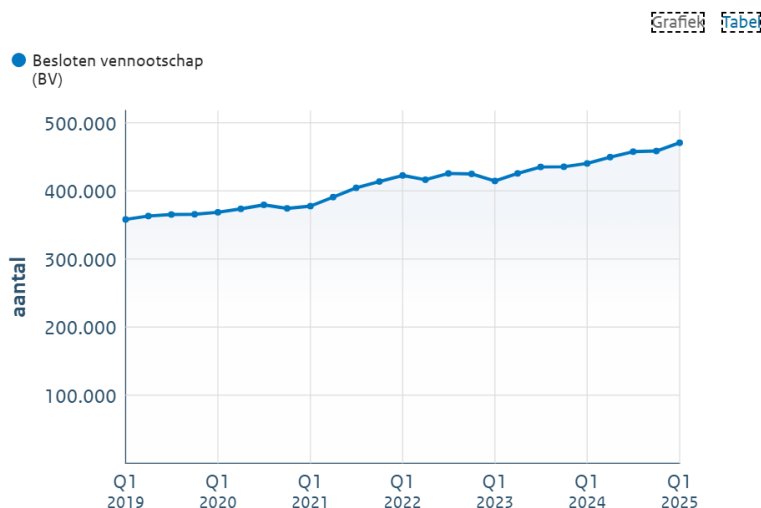
De certificerende bevoegdheid heeft ook geen link met wetenschappelijk of Hbo-niveau. De competenties, kennis en het werk- en denkniveau die nodig zijn om assurance te kunnen geven, zijn al benoemd in het 'DNA van de accountant' en worden versterkt door elementaire kernvakken als AO/IB, Audit en Assurance (NV COS) en Externe Verslaggeving en Jaarrekeningrecht. De NV COS, de belangrijkste wet- en regelgeving van de accountant, maakt geen onderscheid tussen taken van de professional of tussen wettelijke en niet-wettelijke controles. Daarnaast biedt de VGBA en de werkomgeving van het kantoor tijdens de praktijkstage voldoende bescherming voor de startbevoegde accountant om zich verder te kunnen bekwamen.

Denkend vanuit de onderscheidende en toegevoegde waarde voor zowel het maatschappelijk verkeer als de werkgevers van accountants, zou daarom het nieuwe profiel / opleidingsniveau qua controlevaardigheden voor alle accountants moeten liggen op het niveau waar die nu ook ligt. Het moet duidelijk zijn dat iemand die de titel "accountant" draagt altijd certificeringsbevoegd is om recht te doen aan de maatschappelijk verwachte betrouwbaarheid. In oude titulatuur gedacht: dat geldt dus voor zowel de RA als de AA.

Maatschappelijke relevantie van de accountant

Naast de vanzelfsprekende waarde en 'het DNA van de accountant' is ook van belang te kijken naar de relevantie van de accountant. Kijkend naar de markt en de verschillende werkvelden van de accountant, vanuit bredere context en economisch, maatschappelijk perspectief:

De motor van de BV Nederland is het middelgroot en kleinbedrijf. Volgens de Kamer van Koophandel waren er op 1 januari 2025 maar liefst 2.581.399 actieve mkb-ondernemingen in Nederland. Het Centraal Bureau voor de Statistiek meldt begin 2025 dat er 423.655 bedrijven met 2-250 werkzame personen in Nederland zijn. Meer dan 60.000 ondernemingen daarvan hebben meer dan 10 werknemers in dienst.² Het aantal BV's in Nederland is stijgende, ruim 470.000 in het eerste kwartaal van 2025.³

² Zie <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/81589ned>

³ Zie <https://ondernemersplein.kvk.nl/bedrijfsvoering/rechtsvormen-en-organisatie/de-besloten-vennootschap-bv/>

Accountants werkzaam bij kantoren die zich richten op het mkb verrichten een scala aan werkzaamheden: Ze stellen jaarrekeningen samen, controleren jaarrekeningen, financiële overzichten en verantwoordingen, doen alle voorkomende fiscale aangiften voor hun cliënten, voeren administraties en salarisadministraties, adviseren rond interne beheersing, investeringen en financiering, geven derdenverklaringen af en rapporteren over subsidieverantwoordingen. Dan doen zij vanuit de kern, op basis van de certificerende bevoegdheid opgedane kennis en ervaring met assurance-opdrachten, voor organisaties en stakeholders. Naast assurance-opdrachten gebruiken zij die 'gereedschapskist' ook voor alle overige opdrachten bij middelgrote en kleinere ondernemingen. We benadrukken dat in dit werkveld meer dan 20.000 vrijwillige controleverklaringen worden afgegeven.

In het wettelijke controledomein draait het om 20.000 wettelijk controleplichtige entiteiten, waarvan 1.100 OOB's. Alleen de 1913 externe accountants ingeschreven in het AFM-register mogen een handtekening zetten onder de verklaring bij wettelijke controleopdrachten. ⁴

Dit is 20% van alle openbare accountants en 9% van alle actieve accountants, ingeschreven in het NBA-register.

Totaal aantal ingeschreven externe accountants in het AFM-register: 1913

Accountants werkzaam en verbonden aan OOB-organisaties	: 668
Accountants werkzaam en verbonden aan RV-organisaties SRA	: 1004
Accountants werkzaam en verbonden aan RV-organisaties NBA	: 241
waarvan voormalig OOB (GT, Flynth, BT)	: 86
waarvan kleinere kantoren	: 155

Welke trends en ontwikkelingen kunnen we nu detecteren in deze markt en in de maatschappij voor de komende 10-15 jaar; Wat is het werkveld van de accountant in 2040?

- Toename c.q. uitbreiding van het aantal opdrachten / rollen van accountants op basis van toenemende behoefte uit de markt en maatschappij aan het toevoegen van waarde (betrouwbaarheid/assurance): CSRD, fraude en continuïteitsvraagstukken bij ondernemingen, cybersecurity
- Toenemende wet- en regelgeving en compliencedruk vraagt om intensievere controles.
- De beroepsbevolking neemt tot 2040 af terwijl er nu al een tekort aan accountants is. Vergrijzing en feminisering in het beroep.
- Krappe arbeidsmarkt, gecombineerd met uittreding van de huidige (certificeringsbevoegde) accountants (generatie 1960 – 1980) werkzaam in de openbare praktijk en een (op basis van de eindtermen 2016) verkleinde instroom van accountants met certificerende bevoegdheid in de openbare praktijk.
- Strijd om grotere klant en personeel zwengelt consolidaties kantoren verder aan. ⁵
- De tegenreactie is inmiddels ook zichtbaar: groei van kleinere accountantskantoren die werkzaam in een niche (veelal audit only-kantoren)
- Om ook in de toekomst van toegevoegde waarde te zijn zal de sector stappen moeten zetten op het gebied van digitalisering, zodat efficiënter en productiever kan worden gewerkt: robotisering, artificiële intelligentie en big data
- Het aantal verplichte reguliere wettelijke controles zal ondanks ophoging van de criteria van de Europese Richtlijn jaarlijks blijven schommelen rond de 20.000 opdrachten;
- Reguliere vergunninghouders voeren 13.000 (65%) van deze reguliere wettelijke controleopdrachten uit; OOB-accountantsorganisaties 35%.
- Het aantal OOB-opdrachten (jaarlijks zo'n 1100) zal juist verminderen, bijvoorbeeld doordat slechts 25 van de ruim 140 woningcorporaties hun OOB-status behouden. De eisen voor OOB's zullen echter toenemen, wat maakt dat ook hier sprake zal zijn van intensievere controles. ⁶
- Het totaal aantal wettelijke controles (RV en OOB) dat wordt uitgevoerd door reguliere vergunninghouders (13.000) ligt hoger dan het totaal aantal controles door OOB-accountantsorganisaties (8.000). Dat aantal zegt overigens niets over de complexiteit van de opdrachten.

⁴ Data afkomstig uit het AFM-register, november 2024

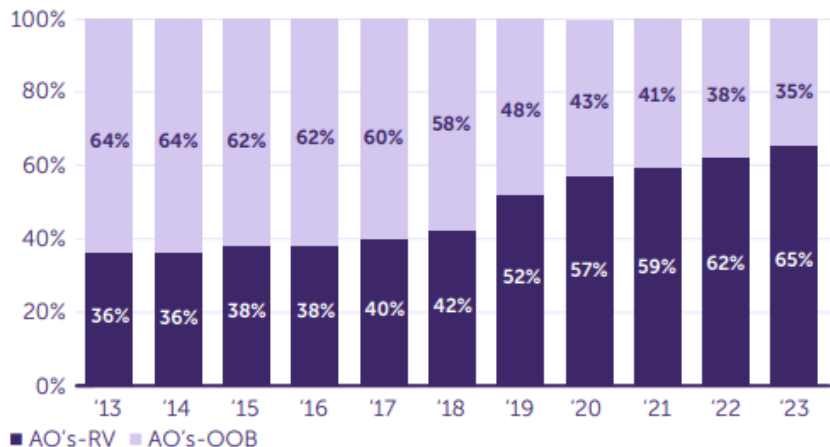
⁵ Zie <https://www.ing.nl/zakelijk/sector/services/vooruitzichten-accountantskantoren>

⁶ Zie <https://aedes.nl/financieel-stelsel/oob-grens-wijzig-van-5000-naar-20000-vhe>

Relevantie voor de markt vanuit SRA-perspectief

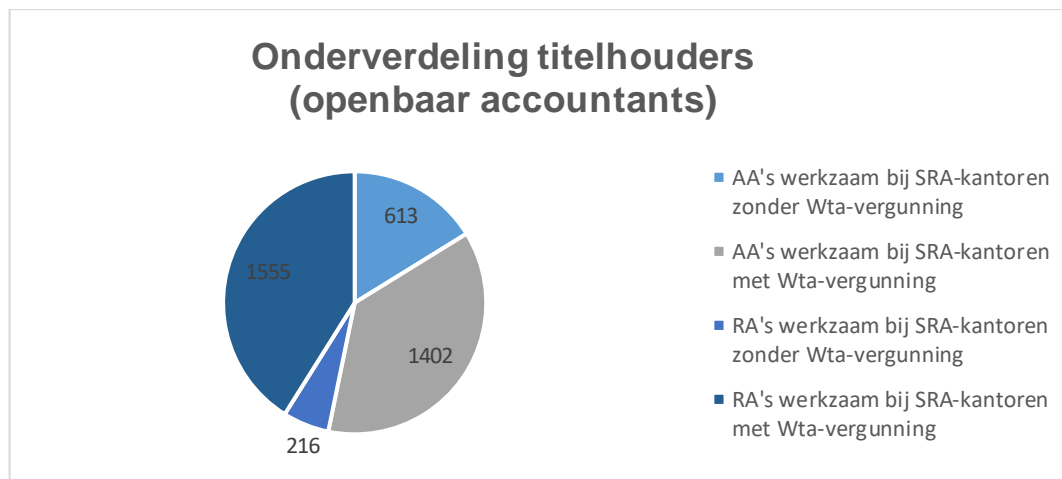
SRA-kantoren bedienen meer dan 60% van de mkb-ondernemingen met personeel. 80% van de 225 reguliere vergunninghouders is gelieerd aan SRA. Reguliere vergunninghouders voeren de meerderheid van de wettelijke controles in Nederland uit. Dit marktaandeel stijgt: van 42% in 2018 naar 65% in 2023.

Figuur 2.2. Het marktaandeel van RV- versus OOB-accountantsorganisaties op basis van het aantal uitgevoerde reguliere wettelijke controles

Bron: Marktmonitor 2013-2022; Data RV-accountantsorganisaties 2022-2024; Data OOB-accountantsorganisaties 2023-2024. Noot: Alleen reguliere wettelijke controles zijn meegenomen, de OOB-controles niet.

Kijken we naar de onderverdeling van AA's en RA's in de gehele SRA-populatie:

@SRA, gegevens d.d. 18 februari 2025

- Er zijn 2015 AA's (openbaar accountants) werkzaam bij de SRA-kantoren. Afgezet tegen de laatste cijfers van de NBA is dat 48% van alle AA's (openbaar accountants).
- Er zijn 1771 RA's (openbaar accountants) werkzaam bij de SRA-kantoren. Afgezet tegen de laatste NBA-cijfers is dat 34% van alle RA's (openbaar accountants)
- Het aantal AA's en RA's werkzaam bij SRA-kantoren met een Wta-vergunning verschilt niet veel van elkaar: respectievelijk 37% en 41%.

Aantal accountants, in- en uitstroom opleidingen en kantoren

We vinden het ook van belang om inzicht te krijgen in data, omdat ledenaantallen naar ledengroep, in- en uitstroom en aantal behaalde diploma's ook iets zegt over de aantrekkelijkheid van het profiel en opleidingen en de toekomstbestendigheid van het beroep, gerelateerd aan datgene wat in de markt nodig is:

Overzicht Ledenaantallen NBA 31 december 2018- 31 december 2023

Ledenaantallen naar ledengroepen 2018-2023

<i>per 31 december</i>	2023	2022	2021	2020	2019	2018
RA openbaar accountants	5.214	5.090	5.045	4.808	4.700	4.548
AA openbaar accountants	4.186	4.246	4.305	4.256	4.199	4.244
Totaal openbaar accountants	9.400	9.336	9.350	9.064	8.899	8.792
RA intern en overheidsaccountants	1.309	1.334	1.372	1.362	1.371	1.380
AA intern en overheidsaccountants	114	120	127	117	125	120
Totaal intern en overheidsaccountants	1.423	1.454	1.499	1.479	1.496	1.500
RA accountants in business	8.662	8.549	8.594	8.418	8.275	8.147
AA accountants in business	1.266	1.326	1.387	1.414	1.445	1.444
Totaal accountants in business	9.928	9.875	9.981	9.832	9.720	9.591
RA postactief	1.454	1.459	1.451	1.447	1.468	1.435
AA postactief	301	327	345	364	387	405
Totaal postactief	1.755	1.786	1.796	1.811	1.855	1.840
Totaal RA	16.639	16.432	16.462	16.035	15.814	15.510
Totaal AA	5.867	6.019	6.164	6.151	6.156	6.213
Totaal aantal leden	22.506	22.451	22.626	22.186	21.970	21.723

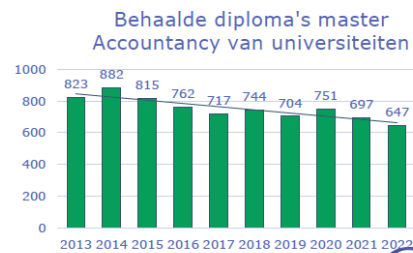
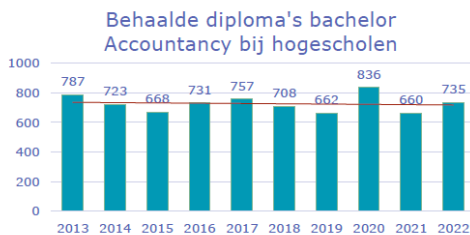
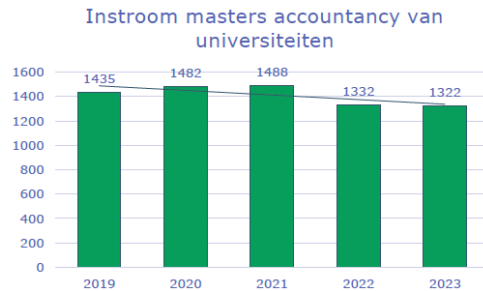
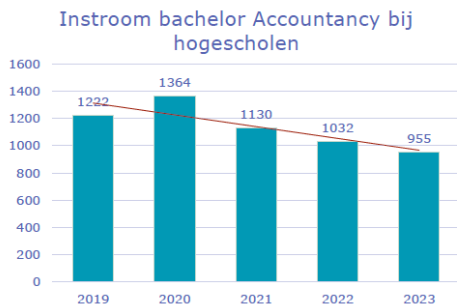
Toe- en afname over de jaren heen (2018-2023) in %

	Populatie AA's	Populatie RA's
Openbaar accountants	-1,4%	+15%
Intern en overheidsaccountants	-5%	-5%
Accountants in business	-12%	+6%

- In de populatie AA's is de daling het grootst bij de accountants in business (met 12%), het kleinst bij de openbaar accountants.
- Van het totaal aantal AA (minus postactief) is 76% actief als openbaar accountant
- In de populatie RA's valt de groei van 15% op bij ledengroep openbaar accountants.

Je kunt dus niet zomaar de conclusie trekken dat populariteit van de AA in de openbare praktijk is afgenomen.

3. Opleidingsgegevens: In- en uitstroom initiële opleiding

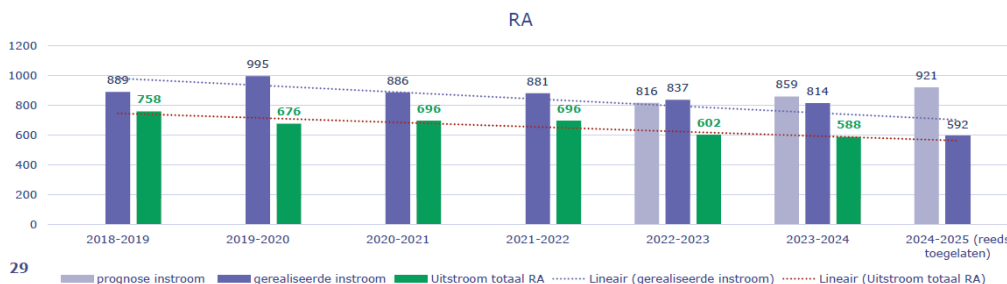
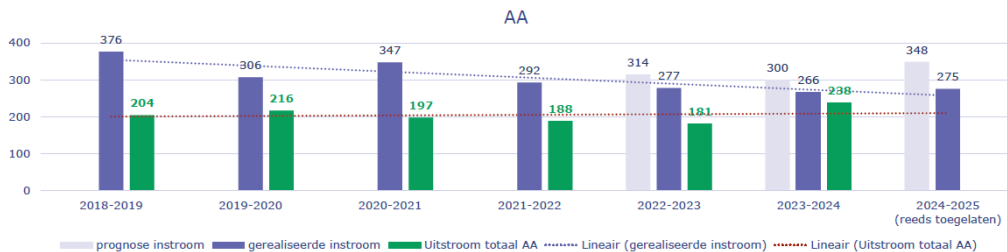

vrijdag 22 november 2024

- De instroom bachelor Accountancy bij hogescholen is ten opzichte van 2019 is gedaald met 22%
- Het aantal behaalde diploma's bachelor Accountancy bij hogescholen fluctueert door de jaren, met dieptepunten in 2015, 2019 en 2021. In 2020 werd het hoogste aantal diploma's behaald. Bekeken over de periode van 10 jaar blijft het aantal behaalde diploma's relatief constant.
- De instroom master Accountancy bij universiteiten ten opzichte van 2018 is gedaald met 8%
- De behaalde diploma's master Accountancy bij universiteiten laten een bijna lineaire daling zien. In 10 jaar tijd is het aantal behaalde diploma's gedaald met ruim 21%.

In- en uitstroom Post initiële opleiding

29

In- en uitstroompercentages deelnemende kantoren

Aantal personen in dienst per 01 -08-2023	9.679
Aantal personen in dienst per 01 -08-2024	10.492
Gemiddeld personeelsbestand	10.086
Groei personeelssterkte in headcounts : 813 zijnde 8,06%	

	Instroom	Uitstroom
Aantal	2.468	1.655
Waarvan RA	79	65
Waarvan AA	72	53
Instroompercentage	24,5%	16,4%

Uitstroom naar werkkring buiten de accountancy

668 medewerkers, zijnde 6,62% (tov gemiddeld personeelbestand van 10.086), waarvan 18 AA's en 18 RA's

Bron: SRA Benchmarkonderzoek

Overzicht personeelsbehoefte deelnemers SRA Benchmarkonderzoek

Vacatures deelnemende SRA-kantoren

■ Vacatures

Aantal personen in dienst per 01 -08-2024	10.492
Aantal vacatures	1.434
In procenten	13,7%

■ Meest aantal vacatures in

Accountancy (gemengde/samenstelpraktijk)	463
Accountancy (back en front office, samen)	119
Totaal Accountancy (gemengd/samenstel/back/front samen)	582
Controlepraktijk	343
Fiscaal	279

■ Vacatures extrapoleren naar alle SRA kantoren (22.000 medewerkers, factor 2): ongeveer 3.000

Bron: SRA Benchmarkonderzoek

⁷ De data op deze pagina is geen weerspiegeling van de hele SRA-populatie

Concluderend

Kijkend naar de markt en de verschillende werkvelden van de accountant, vanuit bredere context en economisch, maatschappelijk perspectief:

Wat zeggen deze cijfers, aan welke (openbaar) accountants is er op korte, middellange en langere termijn behoefte, en welke werkvelden zijn daarbij van belang?

Overall kunnen we stellen dat de behoefte aan en waarde van 'certificerende accountants' de komende jaren alleen maar zal stijgen. De toenemende vraag en behoefte van alle typen ondernemingen aan het toevoegen van meer betrouwbaarheid en assurance, het oplopende tekort aan accountants en de problemen die ontstaan door uittreding van de generaties met certificerende bevoegdheid bij kantoren zorgen ervoor dat vraag en aanbod dermate uit elkaar lopen dat de toegang tot volwaardige en betaalbare accountants nog meer in gevaar komt.

Om de toekomstbestendigheid van het beroep en de waarde die accountants toevoegen in het economisch en maatschappelijk verkeer te waarborgen is het essentieel om de certificerende bevoegdheid op te nemen in het beroepsprofiel.

De herijking van het beroepsprofiel moet recht doen aan de breedte van het beroep, accountants maximaal in hun kracht zetten en ervoor zorgdragen dat de toekomstige professional altijd kan meebewegen met de brede conjunctuur van de markt en maatschappij, ongeacht het werkveld waarin wordt geopereerd.

Op basis van de geherformuleerde eindtermen is het vervolgens aan de opleiders en de accountantskantoren om zorg te dragen voor de inkleuring van het beroepsprofiel dat de veelzijdigheid van het boeiende, actuele en uitdagende vakgebied van de accountant weerspiegelt.

Ledenpeiling

Deze conclusie wordt ondersteund door de uitslag van de ledenpeiling onder SRA-kantoren.

Tot op heden heeft SRA in haar standpunten gewezen op de waarde van (het werk- en denkniveau van) de certificerende bevoegdheid die accountants in staat stelt om ondernemers en ondernemingen bij te staan: vanuit kwaliteit duurzaam bijdragen aan succesvol ondernemerschap, het vertrouwen van het maatschappelijk verkeer en het waarborgen van de kwaliteit van (niet-)financiële informatie over alle typen ondernemingen, organisaties en instellingen.

Gezien het enorme belang van deze fundamentele keuze hebben we de stelling nogmaals willen toetsen bij onze achterban: werkgevers van meer dan 4000 openbaar accountants.

De enquête is uitgezet op maandag 17 februari 12.00 uur en liep tot woensdag 19 februari 23.59 uur.
Doelgroep: vennoten en directeuren accountancy.

We stelden de volgende vraag: Wat vind jij belangrijk voor jouw kantoor over zo'n 10-15 jaar: behoud van toegevoegde waarde en certificerende bevoegdheid na de basisopleiding voor de toekomstige accountant? Moet SRA vasthouden aan het standpunt zoals hiervoor vermeld? Of niet?

Een ruime meerderheid van 65%, vertegenwoordigers van professionals bij meer dan 250 SRA-kantoren, gaf aan te willen vasthouden aan het behoud van de toegevoegde waarde en de certificerende bevoegdheid voor de toekomstige accountant.

Van de respondenten is 53% AA en 47% RA.

Consultatievragen bij Herijking beroepsprofiel, Verordening op de Beroepsprofielen

Hoofdstuk 3

Herkent u het DNA (de belangrijkste competenties van de accountant)?

De kerncompetenties zoals benoemd in het huidige beroepsprofiel, en die zien op de accountant als 'startbekwame' accountant, omvatten onder andere het:⁸

- a. Zelfstandig richting en uitvoering geven aan assurance-opdrachten, aan assurance verwante opdrachten en aan overige opdrachten, zoals adviesopdrachten;

Deze kerncompetentie zien we in het huidige DNA (figuur 1 in de Toelichting herijking Verordening) niet meer terug. Naar onze mening wordt de waarde van deze competentie voor alle betrokkenen in het mkb (kantoren, ondernemingen, stakeholders bij ondernemingen) ten onrechte miskend.

Hiervoor verwijzen we onder andere ook naar de reactie van de NBA Commissie MKB, de Novaa en MKB-Nederland.⁹

Daarnaast willen we het volgende benadrukken.

Zoals aangegeven in de toelichting krijgt de diepgang van de competenties van de accountant vorm gedurende de loopbaan van de accountant in de desbetreffende professionele omgeving.

Dat gegeven legt via onder andere de NVKS (en ISQM1) een verantwoordelijkheid neer bij met name (besturen van) accountantskantoren, naast de individuele verantwoordelijkheid van de accountant zelf.

De startbevoegde accountant bekwaamt zich als professional, ook via permanente educatie, in de accountantspraktijk verder. Binnen het stelsel van kwaliteitsbeheersing ligt besloten welke rol de accountant vervult en welke opdracht de accountant kan uitvoeren. Dat betekent dat maatwerk in de ontwikkeling van de accountant pas echt in de praktijk zal plaatsvinden en het niet noodzakelijk is om de genoemde competenties in het geschetste DNA van de accountant tijdens de basisopleiding volledig (op het hoogste niveau) te ontwikkelen.

Zijn de omschreven werkvelden voldoende herken- en herleidbaar?

Accountants kunnen in meerdere werkvelden actief zijn, al dan niet gelijktijdig. Binnen een werkveld kunnen accountants werkzaam zijn in verschillende sectoren, segmenten en functies. Dat reflecteert de pluriformiteit van het beroep. (In balans met de toekomst, project Herijking beroepsprofiel, pagina 18)

Het draait niet alleen om de pluriformiteit van het beroep, maar juist ook om de pluriformiteit van de praktijk in accountantskantoren. Bij middelgrote (tot 250 werknemers) en kleinere accountantskantoren werken verschillende soorten accountants in een veelal multidisciplinaire praktijk: RA's, AA's met certificeringsbevoegdheid en AA's zonder certificeringsbevoegdheid (uitgaande van de huidige titulatuur). Er zijn kantoren die wel of geen NVKS-opdrachten doen, wel of geen Wta-vergunning hebben, kantoren die zich beperken tot audit only of de samenstellingspraktijk of die in meer of mindere mate ook vrijwillige controles uitvoeren. Dat is voor de regelgeving én voor de uitwerking van een nieuw beroepsprofiel en vervolgens opleidingen belangrijk om te beseffen.

Het pluriforme 'mkb' is veelomvattend en kantoren werkzaam in en voor het mkb hebben dan ook niet alleen behoefte aan accountants die zich sec richtend op 'bedrijfsvoering en hiermee samenhangende advieswerkzaamheden' zoals de omschrijving van de algemene oriëntatie 'Accountancy-MKB' in het huidige opleidingsmodel aangeeft. Sterker nog, de praktijk leert dat professionals, ondernemingen en stakeholders bij ondernemingen profijt hebben (waarde ervaren) van het werk- en denkniveau behorend bij de huidige kerncompetentie benoemd in de vorige vraag, om werkzaamheden rond bedrijfsvoering en hiermee samenhangende advieswerkzaamheden op een goed kwaliteitsniveau te kunnen uitvoeren.

⁸ Verordening op de beroepsprofielen, artikel 4

⁹ Zie <https://www.cea.nl/siteassets/archief/themas/herziening-eindtermen-2025/consultatie---reactie-mkb-nederland---10-februari-2025.pdf>

Deze constatering heeft invloed op de beschrijving van de werkvelden. Naast het beroepsprofiel zullen ook de werkvelden veel meer moeten aansluiten bij de behoeften en trends in het economisch verkeer, de markt en maatschappij; dus ook bij de behoeften van kantoren. Met het oog op het creëren van een aantrekkelijk beroep en opleiding, zijn de omschreven werkvelden weinig vernieuwend.

Wat ons betreft zou het werkveld 'audit en assurance' zich niet alleen moeten richten op de wettelijke controle (zoals dat nu vaak wordt gepercipieerd), maar op alle kenmerkende werkzaamheden van de accountant: het beheersen en kunnen inzetten van controletechnieken en controlemiddelen waardoor betrouwbaarheid en zekerheid wordt toegevoegd aan informatie die gebruikt wordt voor besluitvorming in het economisch verkeer. Dát is de kern van het onderscheidend vermogen van de accountant, hét specialisme van een accountant ten opzichte van andere beroepsbeoefenaren.

De accountant werkzaam in en voor het mkb is wat ons betreft ook niet per definitie AA of RA. Op basis van het onderscheidende vermogen verrichten accountants werkzaam bij kantoren die zich richten op het mkb, op dit moment een scala aan werkzaamheden: Ze stellen jaarrekeningen samen, controleren jaarrekeningen, financiële overzichten en verantwoordingen, doen alle voorkomende fiscale aangiften voor hun cliënten, voeren administraties en salarisadministraties, adviseren rond interne beheersing, investeringen en financiering, geven derdenverklaringen af en rapporteren over subsidieverantwoordingen. Dan doen zij vanuit de kern, op basis van de certificerende bevoegdheid, opgedane kennis en ervaring met assurance-opdrachten, voor organisaties en stakeholders in het mkb. Naast assurance-opdrachten gebruiken zij die 'gereedchapskist' ook voor alle overige opdrachten in het mkb.

Hoofdstuk 4

Heeft u opmerkingen of suggesties bij dit hoofdstuk over de opleiding tot accountant?

Algemeen

Het hoofdstuk en de toelichtende teksten uit de concept Ontwerpverordening borduren (artikelen 6, 7 en 8) voort op de gebaande paden uit het verleden. Voor de eenvoud en de perceptie in het maatschappelijk verkeer is van belang dat op basis van 'het DNA van de accountant' duidelijk wordt wat van de 'accountant' kan worden verwacht. Los van titulatuur of specialisaties. Dat maakt de profilering ten opzichte van 'de boekhouder' of 'het administratiekantoor' ook helder en makkelijk.

Maar dat vraagt ook iets van de accountant. Zoals de toelichting dat omschrijft: *'De opleiding bereidt een toekomstige accountant voor op deze dynamische omgeving, door hoge eisen te stellen aan het leervermogen, de sociale en analytische vaardigheden In de beroepshouding van de toekomstige accountant.'*

In basis certificeert de accountant informatie en voegt de accountant in allerlei rollen en bij allerlei opdrachten betrouwbaarheid toe. Wanneer het geschetste DNA van de accountant wordt gekoppeld aan de toenemende behoefte aan assurance en compliance-vereisten vanuit de maatschappij, dan is voldoen aan het werk- en denkniveau dat past bij de handtekening van een wettelijk controlerend accountant en invulling geeft aan de ondernemende geest en uiteindelijke oordeels- en besluitvorming, essentieel en noodzakelijk.

We krijgen pas een goed beeld van de opleiding wanneer CEA een nieuw raamwerk heeft vastgesteld op basis van fundamentele keuzes die noodzakelijk zijn om het beroepsprofiel en de opleiding aantrekkelijk en toekomstbestendig te maken. Na vaststelling van het beroepsprofiel kan CEA dan pas weer verder de eindtermen voor de opleiding formuleren.

Opmerking bij 4.1

Het begrip 'startbekwame accountant' schetst een verkeerd beeld. De startende accountant is bevoegd omdat het eindexamen met goed gevolg is afgelegd en de inschrijving in het accountantsregister geregeld is. Daarna bekwaamt de accountant zich pas in de praktijk. Beter zou zijn om te spreken van de 'startbevoegde accountant'.

Opmerkingen bij 4.2.2 / 4.2.3

In de schets van de Oriëntatie Assurance wordt ingegaan op het focusgebied van de accountant werkzaam in het mkb: *Zo zal een accountant werkzaam in het MKB in de regel een diepgaande kennis moeten hebben van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor grote en middelgrote rechtspersonen (RJ)/Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor micro en kleine rechtspersonen (RJK) en BW2 titel 9.*

In de schets van de Oriëntatie Accountancy MKB staat omschreven: *Een kerntaak van deze accountant is om al dan niet samen met de ondernemer financiële overzichten op te stellen dan wel samen te stellen en te ondersteunen bij de analyses en de conclusies. Ook kunnen zij bijzondere controle-opdrachten, beoordelingsopdrachten en andere assurance werkzaamheden verrichten. In dit segment is er behoefte aan assurance bij specifieke verantwoordingen.*

(...) De opleiding met de oriëntatie accountancy MKB omvat eveneens theorie en vaardigheid op het gebied van audit en assurance gericht op de uitvoering van deze opdrachten.

(Zie ook scenario's bij 5.2)

De accountant werkzaam in en voor het mkb is wat ons betreft niet per definitie AA of RA.

Maak iedere **accountant** certificerend bevoegd voor jaarrekeningcontroles, bijzondere controle-opdrachten, beoordelingsopdrachten en andere aan assurance-verbonden opdrachten. Dan creëer je daadwerkelijke waarde.

Opmerking bij 4.3

Hierbij verwijzen naar de input die we CEA hebben gegeven, en de fundamentele vragen die voorliggen.

Opmerking bij 4.3.1 / 4.3.2

Dit is een omschrijving van de huidige situatie.

Opmerking bij 4.4

Hier willen we aandacht vragen voor de positie van de reeds opgeleide RA die overstap wil maken naar de mkb-praktijk.

Hoofdstuk 5

Algemeen

We verwijzen naar de volgende quote: *'De herijking van het beroepsprofiel moet recht doen aan de opleiding en de breedte van het beroep en accountants maximaal in hun kracht zetten'.¹⁰*

De positie van de AA heeft geen herijking als we uitgaan van een beroepsprofiel en basisopleiding die alle accountants opleidt tot het werk- en denkniveau van de certificerende bevoegdheid. Daarmee worden accountants in hun kracht gezet en daarmee leveren accountants toegevoegde waarde in elk werkveld. De bevoegdheid hoort thuis in het DNA van de accountant.

Opmerkingen bij 5.1

Het draait niet om de AA. Het verdwijnen van de generaties accountants (hetzij AA, hetzij RA) met certificerende bevoegdheid, gekoppeld aan de steeds grotere behoefte aan assurance en compliance in alle werkvelden van de financiële keten, hebben grote impact op de opvolging bij accountantskantoren en de bestaanszekerheid van kantoren.

¹⁰ Zie <https://www.nba.nl/nieuws/2025/januari/nba-organiseert-discussiebijeenkomsten-over-beroepsprofiel/>

Daarnaast wordt de gezamenlijke agenda en pleidooi voor de certificerende bevoegdheid van de NBA Commissie NBA, Novaa en SRA volstrekt verkeerd geframed. In zowel de agenda als het pleidooi wordt de term AA niet gebruikt. In plaats daarvan gebruiken we de term 'accountant'. De drie organisaties pleiten onder andere voor één enkel beroepsprofiel voor een startbevoegde certificeringsbevoegde accountant (tot niveau OOB) en een uitgewerkt specialisme specifiek voor de mkb-accountant.

*Accountants onderscheiden zich van andere aanbieders van fiscale en financiële diensten. Is dat vanwege de VGBA, de kwaliteit, het publieke belang? Hebben andere aanbieders dat in bepaalde mate ook niet geborgd? Naar onze mening ligt de basis voor de onderscheidende waarde in het DNA van de accountant: het beheersen en kunnen inzetten van controletechnieken en controlemiddelen waardoor betrouwbaarheid en zekerheid wordt toegevoegd aan informatie die gebruikt wordt voor besluitvorming in het economisch verkeer. Dát is de kern van het onderscheidend vermogen van de accountant, hét specialisme van een accountant ten opzichte van andere beroepsbeoefenaren. En dat is dermate belangrijk dat het beroep wettelijk verankerd is. **We gebruiken hier daarbij bewust 'accountant' en geen RA of AA, want het leveren van deze toegevoegde waarde is wat alle accountants in de verslaggevingsketen bindt. Dit moet volgens ons behouden blijven voor het maatschappelijk en economisch verkeer.***

Ook de stellingname dat AA's veelal in de samenstelpraktijk (lees kantoren zonder Wta-vergunning) werken gaat in ieder geval in de SRA-populatie die 60% van de mkb-ondernemingen met personeel bedient, niet op:

- Er werken 2015 AA's bij SRA-kantoren. Afgezet tegen de laatste cijfers van de NBA is dat 48% van alle AA's (openbaar accountants)
- 613 AA's werken bij SRA-kantoren zonder Wta-vergunning en
- 1402 AA's werken bij SRA-kantoren met een Wta-vergunning.

Ten aanzien van de mogelijkheden om invulling aan de praktijkopleiding te geven, verwijzen we naar onze suggesties in de reactie op de CEA-consultatie.

Ten aanzien van de externe rapporten: We vragen ons af wat het Kernteam beoogt met het framen van een AFM-rapport¹¹ in een stellingname dat de kans significant groter is dat de kwaliteit tekortschiet bij kantoren die een beperkt aantal wettelijke controles per jaar verricht.

In 2020 heeft de toezichthouder data vanaf 2014 van niet-OOB-accountantsorganisaties (nu reguliere vergunninghouders) geanalyseerd. Aangezien de uitkomst van die analyse totaal niet herkend werd voor de SRA-populatie van 191 vergunninghouders (data 2021), heeft het SRA-bestuur de AFM destijds verzocht een onafhankelijke data-specialist te laten meekijken.

Deze onafhankelijke statisticus heeft kennisgenomen van het concept-rapport, de gehanteerde data, methodiek en resultaten en die besproken met betrokkenen bij de AFM. De belangrijkste bevinding uit het Statisticor-rapport is dat de conclusies in het AFM-rapport op zijn minst voorbarig zijn. Er ontbreekt namelijk belangrijke basisinformatie over de data, en voor een goede statistische analyse hadden op belangrijke punten andere keuzes gemaakt moeten worden.¹²

Op verzoek van de minister van Financiën heeft de AFM in 2020 haar data-analyse uit 2019 geactualiseerd. In zijn [brief aan de Tweede Kamer](#) laat hij weten geen minimumaantal wettelijke controles per jaar te willen instellen.

¹¹ Zie <https://www.afm.nl/nl-nl/sector/actueel/2021/feb/data-analyse-kwaliteit-noob-accountantsorganisaties>

¹² <https://www.sra.nl/-/media/srawebsite/documenten/openbaar/over-sra/nieuws/2021/statisticor-rapport-afm.pdf>

Met het benoemen van dit rapport wordt in ieder geval gezien de accountant werkzaam in en voor het mkb ook betrokken is bij het toevoegen van waarde in het domein van de wettelijke controle. Het is immers niet de RA die bevoegd is wettelijke controles uit te voeren, maar de accountant met aantekening in het AFM-register, voorgedragen door de accountantsorganisatie.

Opmerking 5.2

SRA mist de ommezwaai in denken en kijken, het lef en de durf in de schets van scenario's. Er wordt gedacht en geanalyseerd vanuit de bestaande kaders en mogelijkheden, waardoor daadwerkelijke innovatie in de uitwerking van een mogelijk toekomstbestendig beroepsprofiel ontbreekt.

Vindt u dat alle accountants certificeringsbevoegd voor de wettelijke controle moeten worden opgeleid? Wat zijn daarbij uw overwegingen?

Ja. Voor onze overwegingen verwijzen we naar alle voorliggende pagina's.

SRA kiest voor de certificerende bevoegdheid van alle accountants. Kijkend naar de trends en ontwikkelingen in de markt en de maatschappij, en denkend vanuit de onderscheidende en toegevoegde waarde voor zowel het maatschappelijk verkeer als de werkgevers van accountants, zou het nieuwe profiel / opleidingsniveau qua controlevaardigheden voor alle accountants moeten liggen op het denk- en werkniveau waar dat nu ook ligt: de certificerende bevoegdheid. Dit hoort thuis in het DNA van de accountant.

Onderstaande vragen passen bij het denken vanuit de bestaande kaders en mogelijkheden. Voor alles zullen antwoorden moeten komen op fundamentele vragen die moeten gesteld. Niet alleen waar het gaat het beroepsprofiel, maar ook om (de randvoorwaarden van) de eindtermen en de opleiding. Voor de fundamentele keuzes voor het herzien van eindtermen (en in het verlengde de opleidingen) verwijzen we naar onze reactie op de CEA-consultatie Herziening eindtermen (fase 1).

Bent u het er mee eens dat er de mogelijkheid is te kiezen voor de opleiding Accountancy, die opleidt tot accountant zonder certificerende bevoegdheid voor de wettelijke controle met een facultatieve aanvullende opleiding Assurance? Wat zijn daarbij uw overwegingen?

Vindt u dat de AA zonder certificeringsbevoegdheid voor de juiste positionering een zwaarder profiel moet hebben op het gebied van audit & assurance? Ziet u dat als onderdeel van de Accountancy MKB opleiding, als onderdeel van een vervolgstudie Assurance of van beide?

Vindt u het noodzakelijk dat de AA die de oriëntatie Accountancy MKB heeft gevolgd en aansluitend RA wil worden een wetenschappelijke master moet volgen of zou in uw optiek een HBO-Master ook toepasbaar zijn? Wat zijn daarvoor uw overwegingen? Levert een wetenschappelijke master en HBO-master daarbij in uw optiek differentiatie in bevoegdheden en dus in de opleiding op en zo ja, welke? Als u een opleider bent, zou u dan overwegen een HBO-master Assurance aan te bieden?

Zijn voor de opleiding Accountancy MKB ten behoeve van de problematieken waarmee het MKB te maken heeft en waarvoor de accountantskantoren dus een adviesoplossing moeten zien te vinden, voor de opleiding Accountancy MKB kennis en vaardigheden op masterniveau vereist of volstaat een opleiding op post Hbo-niveau? Is het dan raadzaam de post Hbo-opleiding om te bouwen tot een MSc opleiding of verdient het de voorkeur om naast een op overige assurance-opdrachten gerichte post Hbo-opleiding een MSc aan te bieden waarin de vereiste kwalificaties zijn opgenomen?

Accountants met het Accountancy MKB profiel worden opgeleid met een focus op samenstellen, fiscaliteit en advisering. RA's worden opgeleid met een audit & assurance profiel. Vindt u dat RA's aanvullende kwalificaties moeten behalen om in het marktsegment MKB werkzaam te zijn? Zo ja, op welke wijze?

Heeft u andere suggesties over de positionering van de AA in het MKB?

Hoofdstuk 6

Vindt u dat de continue professionele ontwikkeling in voldoende mate is verwerkt in het Beroepsprofiel?

De richting is duidelijk verwoord in de toelichting.

Hoofdstuk 7

Kunt u zich vinden in een accountantsregister dat onderscheid maakt tussen opleidingstitel en beroepstitel naar analogie van het medische beroep?

Kunt u zich vinden in gehanteerde terminologie RA resp. AA als opleidingstitel of heeft een ander voorkeursalternatief?

Wanneer daadwerkelijk conform de analogie van het BIG-register wordt gewerkt, dan verkrijgen afgestudeerde professionals de beroepstitel 'accountant'; 'arts' in geval van het medisch beroep.

Vervolgens bepaalt het werkveld het specialisme: in geval van het medisch beroep 'cardiologie'. Om de breedte van het beroep te blijven benadrukken zou bij de beschrijving van de werkvelden kunnen worden aangehaakt bij de ledengroepen van de NBA. Een openbaar accountant is dan specialist en werkzaam in de openbare praktijk, met certificerende bevoegdheid.

Hiermee nemen we afscheid van de titels AA en RA.

Wat is voor u een redelijke termijn voor het vervallen van de specialisaties: 5 jaar zoals in het medisch beroep, of een andere termijn?

Bij het nadenken over herregistratie als specialist en het vervallen van specialisaties zouden andere criteria moeten gelden. Hierbij kan gedacht worden aan de eis van permanente educatie of mogelijke criteria zoals bij artsen:

Artsen kunnen zich als arts herregistreren als zij voldoet aan de werkervaringseis (ook wel urennorm). Hiervoor moeten zij in 5 jaar 2.080 uur als arts hebben gewerkt. Dit is ongeveer 8 uur per week.

Wanneer artsen niet aan de werkervaringseis voldoen, kunnen zij zich her-registreren middels scholing: een landelijk examen. Scholing voor herregistratie is dus iets anders dan bijscholing.¹³

Onderstaande vragen passen bij het denken vanuit de bestaande kaders en mogelijkheden. Wij zien geen specialisaties voor AA of RA, omdat wij uitgaan van 'de accountant'.

Voor alles zullen antwoorden moeten komen op fundamentele vragen die gesteld moeten worden. Niet alleen waar het gaat het beroepsprofiel, maar ook om (de randvoorwaarden van) de eindtermen en de opleiding. Voor de fundamentele keuzes voor het herzien van eindtermen (en in het verlengde de opleidingen) verwijzen we naar onze reactie op de CEA-consultatie Herziening eindtermen (fase 1).

Welke specialisaties ziet u voor zich voor de AA?

Bent u van mening dat een RA altijd eerst de financial audit-specialisatie moet hebben behaald voordat een andere specialisatie wordt behaald (huidige situatie) of dat je ook RA kunt worden vanuit een andere specialisatie zonder financial auditor te zijn?

Kunt u zich vinden in de randvoorwaarden voor het definiëren van aanvullende specialisaties?

Kunt u maximaal 5 mogelijke specialisaties noemen die u het meest wenselijk acht en kunt u aangeven hoe u tot uw keuze bent gekomen?

Als er sprake is van een specialisatie, welke instantie zou dan naar uw mening verantwoordelijk zijn voor de toelatingsvereisten en het houden van toezicht op naleving? NBA, CEA, overheid, andere instanties?

¹³ Zie <https://www.bigregister.nl/herregistratie/criteria-per-beroep/arts>